

Forum o obrazovanju povijesti i sjećanja na postjugoslavenskom prostoru

Tatjana Protulipac, prof.
Ekonomsko-turistička škola Karlovac

Forum o obrazovanju povijesti i sjećanja na postjugoslavenskom prostoru u organizaciji Hrvatske udruge nastavnika Povijesti te pod pokroviteljstvom organizacija EuroClio i Evans Foundation održan je od 20. do 22. listopada 2023. u OŠ Veli Vrh Pula. Seminaru su prisustvovali metodičari, nastavnici Povijesti i aktivisti s područja Hrvatske, EU-a i država zapadnog Balkana te predstavnici organizacije EuroClio.

Ove godine HUNP obilježava dvadeset godina postojanja pa je ovim forumom stavljen naglasak na analizu rada udruge u prošlosti kao i na mogućnosti i izazove rada danas. Više o radu udruge već smo pisali u prošlom broju *Poučavanja povijesti*.

U okviru Forumu održane su panel-rasprave i radionice. Prva panel-rasprava bila je posvećena radu na nastavi Povijesti u regiji, kulturi sjećanja u modernoj Europi te projektu Learning History That is not yet History. Joint History Project jedan je od projekata koji je nastao kao zajednički projekt povjesničara iz regije (13 država) čiji je cilj podučavanje povijesti iz multikulturalne perspektive poštujući različitosti, stradanja i postignuća svih naroda regije. U okviru Joint History Project I izdani su radni materijali Osmansko Carstvo, Nacije i države u JI Europi, Balkanski ratovi i Drugi svjetski rat, a u okviru Joint History Project II radni materijali Hladni rat (1944. – 1990.) i Ratovi, podjele i integracija (1990. – 2008). Radne materijale izdao je Centar za demokraciju i pomirenje na jugoistoku Europe (CDRSEE), a autori su Christina Kolouri, Bogdan Murgescu, Halil Bertay, Mirela-Luminita Murgescu, Valery Kolev, Krešimir Erdelja, Neven Budak, Alexei Kallonski i Božo Repe. U okviru projekta nastala je i web-stranica www.jointhistory.net na kojoj se nalaze svi podatci o projektu i s koje možete skinuti sve radne materijale na 9 različitih jezika. Web-stranica nastala je na inicijativu i uz podršku Europskog fonda za Balkan (EFB). U panel-raspravi o projektu sudjelovali su autori Krešimir Erdelja, Mire Mladenovski, Marko Šuica, Joke van der Leeuw-Roord, suosnivačica organizacije EuroClio, a moderator je bio Denis Detling.

Prijedlog za citiranje (APA stil):

Protulipac, T. (2023). Forum o obrazovanju povijesti i sjećanja na postjugoslavenskom prostoru. *Poučavanje povijesti*, II(2), 10–11.

U panel-raspravi nazvanoj Sjećanje i poučavanje kulture sjećanja sudjelovali su Paula O'Donohoe, Elma Hašimbegović i Saša Šimpraga. Paula O'Donohoe predstavila je projekt Rethink i program Contested Histories, Elma Hašimbegović, djelatnica Povijesnog muzeja iz Sarajeva upoznala je sudionike s Transeuropskom platformom za povijest i sjećanje – Memory Lab, a Saša Šimpraga predstavio je projekt Virtualni muzej

Dotrščina, čiji je ujedno i autor. Moderator je bila Dea Marić.

Anisa Sućeska upoznala je sudionike s MICT projektom i *web*-stranicom Mehanizma gdje se mogu pronaći brojna svjedočanstva o stradanjima tijekom ratova 90-ih na području bivše Jugoslavije.

Projekt koji je započeo 2016. g. pod nazivom Learning History that is not yet History predstavio je urednik projekta Mire Mladenovski. Cilj projekta izrada je obrazovnih materijala te priručnika za nastavnike o devedesetima na području bivše Jugoslavije. Ranije je u okviru istog projekta izrađena stranica *devedesete.net* koja sadrži *online* bazu podataka za više od 100 povijesnih izvora koji se mogu koristiti u okviru nastave u osnovnim i srednjim školama.

Tijekom seminara Emina Živković i Anita Vodopivec predstavile su primjere dobre prakse kroz radionice *Tko su heroji rata?* i *Ratovi 90-ih u povijesnim udžbenicima*.

Seminar je pokazao da je izuzetno važna suradnja obrazovnih djelatnika iz svih država regije s ciljem razvijanja tolerancije, multikulturalnog razvoja, multiperspektivnog pogleda na događaje 90-ih i prevladavanja politikanstva, revizionizma povijesti i nacionalizma. Time se pridonosi stabilnosti i većem međusobnom razumijevanju u regiji te razvijanju kulturu sjećanja.

Terenska nastava u Uštici

Danijela Špoljarić
Osnovna škola Martijanec

Učenici 8. razreda OŠ Martijanec bili su 13. listopada 2023. na terenskoj nastavi u Spomen-području Jasenovac koju financira Ministarstvo znanosti i obrazovanja. Cilj je ove terenske nastave senzibilizirati učenike te ih upoznati s razmjerima i posljedicama zločina koji su se događali na tim prostorima.

U blizini Jasenovca nalazi se i malo mjesto Uštica u kojem se nalazi Romski memorijalni centar Uštica. Tamo je učenike dočekao voditelj koji ih je proveo Centrom te im ispričao o povijesti i stradanjima Roma tijekom samudaripe. Nakon izložbe učenici su prošetali Alejom romskih žrtava gdje ih se posebno dojmio nedavno dovršen Zid boli. Prošetali su i do romskog groblja na kojem se nalazi 21 masovna grobnica s gotovo 17 000 tijela.

Učenici su najpažljivije slušali priču o pravednici Hajriji Imeri Mihaljić. Spomenik njoj u čast nalazi se u tzv. Parku pravednice pokraj Romskog centra. Ono što je posebno zainteresiralo učenike jest priča o samoj Hajriji koja je, iako je i sama bila u vrlo teškom položaju, pokazala snagu i čovječnost pomogavši židovskoj djevojčici Esteri da pobjegne iz logora u Kosovskoj Mitrovici i tako preživi. Zanimljivo je da je Ester još uvijek živa i planira se njezin posjet Uštici, dok je Hajrija umrla kao prosjakinja i nikad nije saznala da je proglašena Pravednicom među narodima.

Posljedica svih tih događanja jest da na području Uštice i okolnih sela više gotovo i nema više Roma, a i oni koji još uvijek žive tamo, teško priznaju da su Romi bojeći se da bi se povijest mogla ponoviti.

Ono s čime su se složili učenici OŠ Martijanec zapisano je na spomen-ploči od crnog mramora koja je postavljena na romskom groblju. Na njoj piše: *Pun je sila svijet al ništa od čovjeka jače nije*. Čovjek je taj koji stvara, ali isto tako i koji uništava.

Terensku nastavu učenici su završili posjetom pravoslavnom manastiru u Jasenovcu gdje ih je dočekala monahinja Serafima, igumanija manastira. Ona je učenike provela manastirom i pokazala im izložbu slika koje je slikala sestra Marija. Slike prikazuju žrtve Jasenovca, ali ne na tragičan način, već prikazuju smrt kao odlazak na neko bolje mjesto.

Ovom terenskom nastavom učenici su mogli produbiti znanje o strašnom istrebljenju Židova i Roma u Drugom svjetskom ratu, ali i osvijestiti da se nešto takvoga više nikad ne bi smjelo dogoditi.

Prijedlog za citiranje (APA stil):

Špoljarić, D. (2023). Terenska nastava u Uštici. *Poučavanje povijesti*, II(2), 11.